İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMLERİ

- **Eğitmen : Mehmet DUYAR**

  İGU (A) ve Eğitici

İş Sağlığı ve Güvenliği

İşyerlerindeki çalışma koşullarının, **çalışanların fiziksel ve ruhsal durumları bakımından sağlık ve güvenlik içinde olmasını amaçlayan** ve

bu bağlamda meslek hastalıkları ve iş kazalarının ortadan kaldırılmasına veya en aza indirilmesine yönelik olan **her türlü sistemli çalışma ve önlemleri kapsayan bir bilim dalıdır.** **(OHSAS 18001 TANIMI)**

Yönetim Sistemi

Belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için politika ve hedeflerin oluşturulması,

bunlara ilişkin faaliyetlerin planlanması, örgütlenmesi,

etkin biçimde uygulanması ve

kesintisiz kontrol edilmesi,

süreçlerinin toplamıdır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

(OHSAS 18001 TANIMI)

İşyerlerinde çeşitli nedenlerden kaynaklanan meslek hastalıkları ve kazalardan **korunmak** ve daha iyi bir **çalışma ortamı sağlamak** amacıyla,

tehlike ve risklerin planlı ve sistemli bir şekilde **belirlenmesi** ve

sürekli iyileştirme anlayışı çerçevesinde **ortadan kaldırılmasına yönelik** etkin önlemleri kapsayan bilimsel yaklaşım.

İSG Yönetim sistemleri birbirini tamamlayan ve sürekli olarak gelişen beş aşamadan oluşmaktadır:

- bir **politika belgesi** ile iş sağlığı ve güvenliği alanında izlenecek **strateji ve hedefler**in ortaya konulması;
- **organizasyon**un oluşturulması;
- **planlama ve stratej**inin hayata geçirilmesi;
- **uygulamanın değerlendirilmesi** ve
- sonuçlara göre **yeni tedbirlerin alınması** aşamalarıdır.

İŞ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ

İSG Yön. Sistemlerinin Nitelikleri

- **Jene- Dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir şirket tarafından herhangi bir endüstri için benimsenebilir. Yasal bir temele ihtiyaç duymadan kullanılabilir.**
- **Proaktif - Önceden tahmin edebilmeyi ve önleyici bir yaklaşımı içerir.**
- **İsteğe bağlı - Her kuruluşun yönetimi kendi kontrol ve uygulama yöntemlerini seçebilir.**
- **Sürekli - Devamlı performans geliştirmeye yöneliktir..**
- **Sistematik esaslı - Dokümante edilmiş yani belgelenmiş yönetim kontrolleri içerir.**
- **Değerlendirilebilir - Geçerli uygunluk incelemeleri için tutarlı bir 'benchmark' kıyaslama oluşturur.**

İYİ UYGULANAN BİR YÖNETİM SİSTEMİ;

- İşveren ve çalışan arasındaki **güven ve uyumluluğu** güçlendirir,
- **Kurumsallaşmayı** sağlar,
- **Kalite ve verimlilik artışına** büyük katkı sağlar,
- İşletmenin geleceğine yönelik **öngörü ve hedeflerin gerçekçi bir şekilde şekillendirilmesini** kolaylaştırır.

ÇEŞİTLİ YÖNETİM SİSTEMLERİ

ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi

ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi

OHSAS 18001 Meslekî Sağl. ve Güv. Yön. Sist.

- ILO OHS 2001 İSG Rehberi (guideline)
- BS 8800 İSG Rehberi (guideline)

. HACCP/ISO 15161 Gıda Sektöründe KYS
- ISO TS 16949 Otomotivde KYS
- AS 9000 Uzay Sektöründe KYS
- TL 9000 Telekomünikasyonda KYS

Önemli Not:

- İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi denildiğinde ilk akla gelen **OHSAS 18001** Standardı olmakla birlikte,
- bu standardın ISO 9001 ve ISO 14001 ile entegre edilebilme (bütünleşebilme) imkanının bulunması ve her üçünün uygulamada etkinlik ve bütünlük sağlamak amacıyla genelde birlikte kullanılmaları nedeniyle

- bunların her biri genel İSG Yönetim Sistemi'nin birer tamamlayıcısı ve ayrılmaz parçası kabul edilmekte ve bu nedenle;
- **İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri kapsamında üçü bir arada ele alınmaktadır.**

Entegre Sistem Yaklaşımı

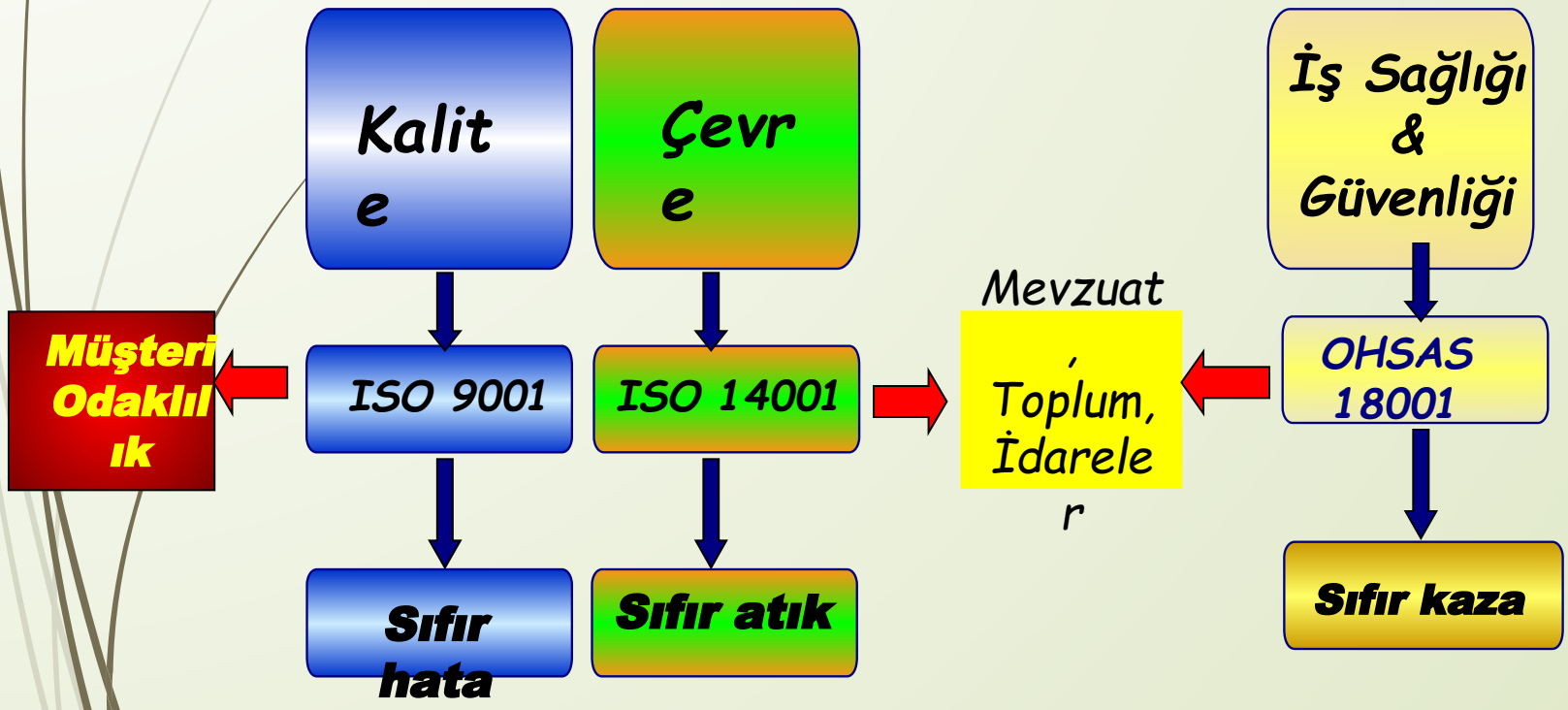
ISO 9001: Kalite

ISO 14001: Çevre

OHSAS 18001:İSG

Dokümantasyon ve uygulamada tamamen veya kısmen entegre edilebilir.

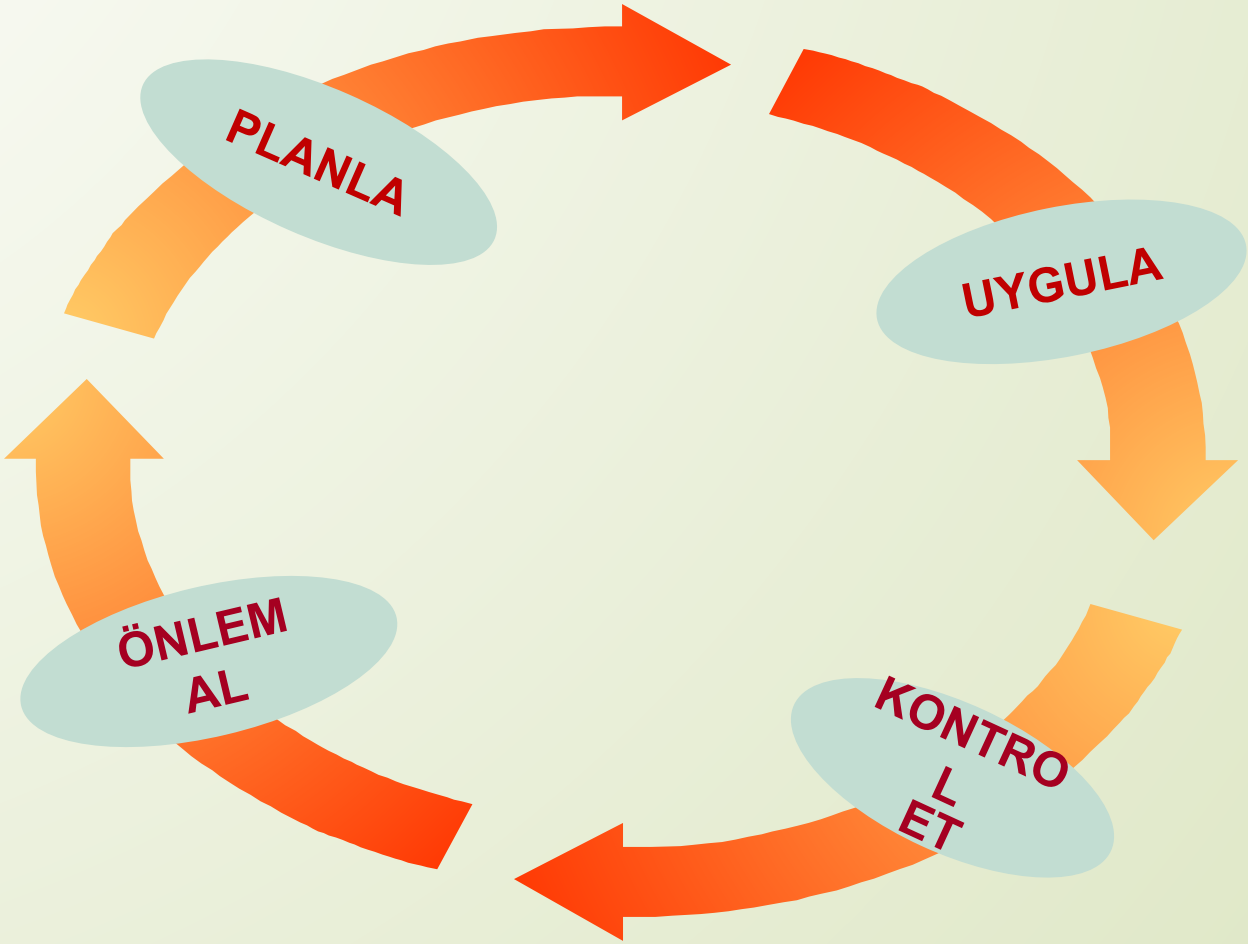
Entegre Yönetim Sisteminin Odak Noktaları

HER ÜÇ SİSTEMDE DE OLAN UYGULAMA METODU

PUKÖ Çevrimi

William Edwards Deming (1900 -1993 ; ABD)

PUKÖ Metodolojisi

Planla : Müşteri istekleri ve firma politikası ile uyumlu prosesleri oluştur.

Uygula : Süreçleri uygula,yap.

Kontrol Et : Süreçleri, ürünü/hizmeti izle – ölç ve rapor et

Önlem Al : Süreçlerin performansını sürekli izle ve iyileştirme faaliyetleri başlat.

Entegre Sistem Elemanları

HER ÜÇ YÖNETİM SİSTEMİNDE DE HEMEN HEMEN AYNI OLAN 8 TEMEL PRENSİP

1- Vatandaş/Kurum ve Kuruluşa Odaklılık,

2- Liderlik,

3- Çalışanların Katılımı,

4- Proses Yaklaşımı,

5- Yönetimde Sistem Yaklaşımı,

6- Sürekli İyileştirme,

7- Verilere Dayalı Karar Verme,

8- Tedarikçiler ile karşılıklı Faydaya dayalı İlişkiler,

ILO OHS 2001

- 2001 yılında ILO tarafından hazırlanan ve onaylanan

  ILO OHS 2001 bir **standart değil**, İSG ile ilgili bazı pratik tavsiyeler ihtiva eden bir **kılavuz (rehber)** metnidir.

- Standartlar gibi uygulama zorunluluğu bulunmayıp tamamen ihtiyarî, yanî isteğe bağlı olarak yararlanılabilecek **yardımcı bir enstrümandır**. Bu nedenle **belgelenmesi ve akredite edilmesi söz konusu değildir.**

BS 8800

- Bu da bir **standart değil**, bir **kılavuzdur (rehber)**. **1996** yılında İngiliz Standartlar Enstitüsü (BSI) tarafından Mesleki Sağlık ve Güvenlik Yönetim Sistemi Rehberi olarak hazırlanmış bir tavsiye metnidir. **Belgelenme ve Akreditasyonu söz konusu değildir.**

- BS 8800 Rehberi'nin önemli yanı, bunun, yine BSI tarafından 1999 yılında hazırlanan ünlü OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Standardı ve daha sonra çeşitli kuruluşlarca hazırlanacak İSG standartları için **bir örnek ve başlangıç noktası** oluşturmasıdır.

STANDART VE STANDARDİZASYON

- **Standart:** İmalatta, anlayışta, ölçme ve deneyde bir örnekliktir.

- **Standardizasyon:** Belirli bir faaliyetle ilgili olarak ekonomik fayda oluşturmak üzere bütün ilgili tarafların yardım ve işbirliği ile bir örnekliği sağlayıcı belirli kurallar koyma ve bu kuralları uygulama işlemidir.

STANDARDİZASYONUN AMAÇLARI

- İşgücü, malzeme, güç kaynakları vb. faktörlerden en yüksek seviyede **tasarruf** sağlamak
- Tatmin edici kalitede mal ve hizmet üretimini sağlayarak **tüketici çıkarlarını** gözetmek
- İnsanların **sağlık ve güvenliğini** korumak
- İlgili grupların birbirleri ile olan bilgi alışverişini ve anlaşmalarını **kolaylaştırmak**

Ürün Standardı; bir ürünün, **ilgili olduğu standartta belirtilen özelliklere ve parametrelere uygun olduğunu** belirtir.

Kalite Sistem Standardı; bir firmanın, **ürünlerinin standartlara uygunluğunu sağlamak için izlediği kalite yönetimini** tanımlar.

ULUSLARARASI STANDARDİZASYON TEŞKİLATI (ISO)

- **İSO'nun amacı, milletlerarası mal ve hizmet değişimini hızlandırmak, entelektüel, bilimsel, teknolojik ve ekonomik faaliyetler alanında işbirliğini geliştirmektir (Kuruluşu 1947).**

- **TSE, İSO'ya 1955 yılında üye olmuştur.**

TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ (TSE)

- **TSE, her türlü madde ve mamuller ile usul ve hizmet standartlarını hazırlamak amacıyla kurulan, özel hukuk hükümlerine göre yönetilen bir kamu kurumudur.**

- **Gelirinin %95'ini Standard yapımı, satımı, laboratuvar muayene ve deneyleri, belgelendirme, metroloji ve kalibrasyon, eğitim hizmetlerinden sağlar.**

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU-TÜRKAK

- **TÜRKAK: Uygunluk değerlendirme kuruluşlarının;**

  yeterliliklerini onaylar.

CEN ve EN Nedir?

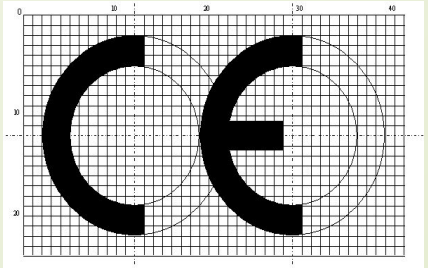
- **CEN,** Avrupa Standardizasyon Komitesi'dir. (Comite Europeen de Normalization).

- **EN (European Norm),** ''Avrupa Standardları'' teriminin kısaltmasıdır. EN, Avrupa Birliği'nde standardlar arasında harmonizasyonu sağlamak için oluşturulmuştur.

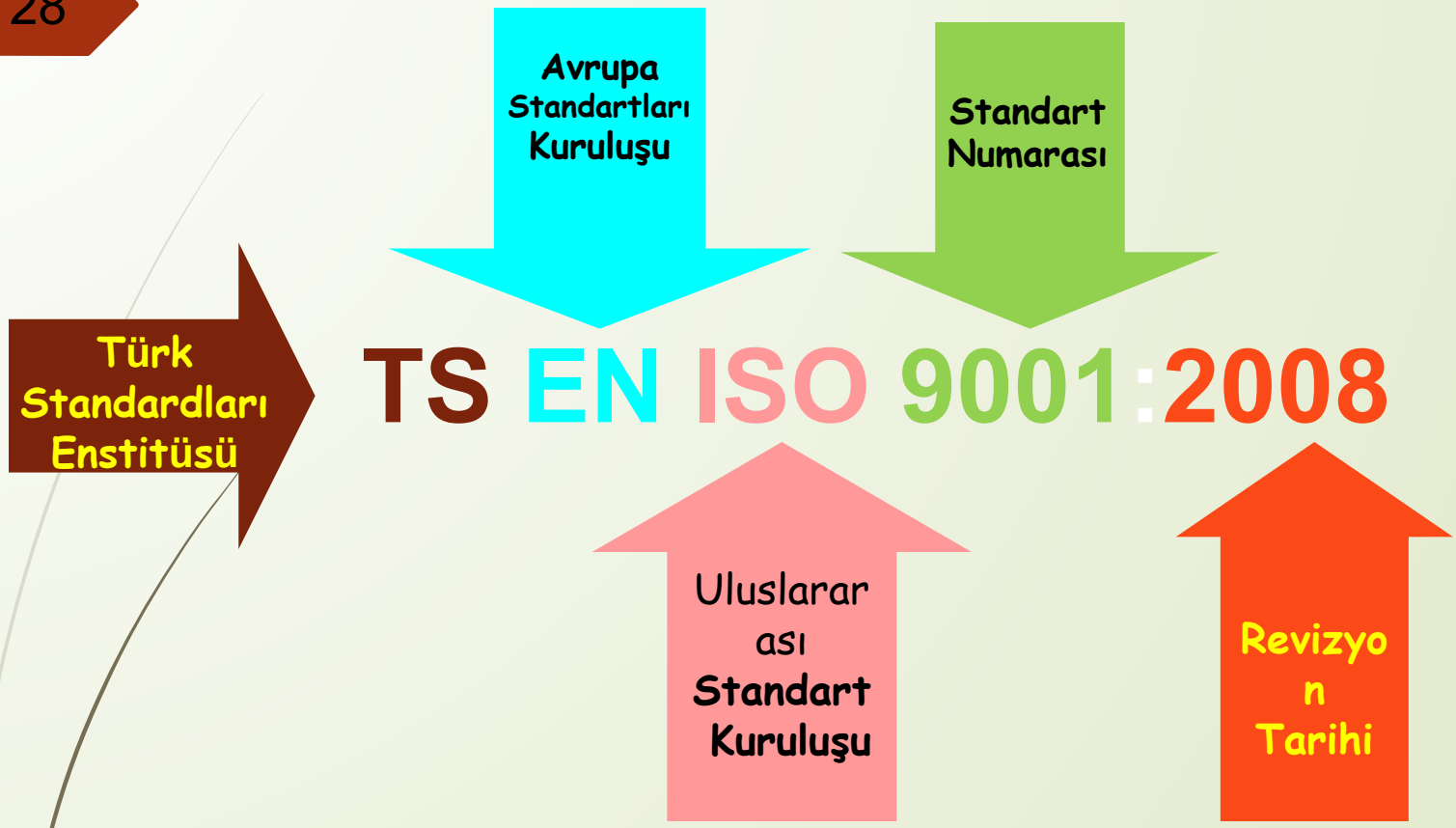
CE İşareti

CE İşareti malların serbest dolaşımını sağlayabilmek amacıyla Avrupa Birliği'nin, 1985 yılında oluşturduğu "Yeni Yaklaşım" çerçevesinde uygulanan bir sağlık ve güvenlik işaretidir. Üzerine iliştirildiği ürünün insan, hayvan ve çevre açısından sağlıklı ve güvenli olduğunu gösterir. Bir ürünün CE İşareti taşımadan AB pazarına girebilmesi mümkün değildir.

CE işareti; bir kalite simgesi olmayıp üzerine iliştirildiği ürünün ilgili yönetmeliğin gereklerini karşıladığı anlamına gelen ve Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında malların serbest dolaşımını sağlamak amacıyla ortaya çıkan bir işarettir. "CE" uygunluk işareti aşağıdaki şekle sahip olan "CE " Fransızca ‘’ Conformité Européenne – Avrupa’ya uygunluk-’’ kelimelerinin baş harflerinden oluşur.

BİR STANDARDIN AÇILIMI

KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ

ISO 9001

KALİTENİN TANIMI

- Amerikan Kalite Kontrol Derneği; bir mal ya da hizmetin belirli bir gerekliliği karşılayabilme yeteneklerini ortaya koyan niteliklerin tümü.
- Avrupa Kalite Kontrol Organizasyonu; belirli bir mal ya da hizmetin **tüketicinin isteklerine uygunluk derecesi.**
- Deming; **ihtiyaçları tatmin edebilme** kapasitesi.
- Juran; kullanıma **uygunluk.**
- TSE; bir ürün ya da hizmetin **belirlenen veya olabilecek ihtiyaçları karşılama yeteneğ**ine dayanan özelliklerin toplamı.

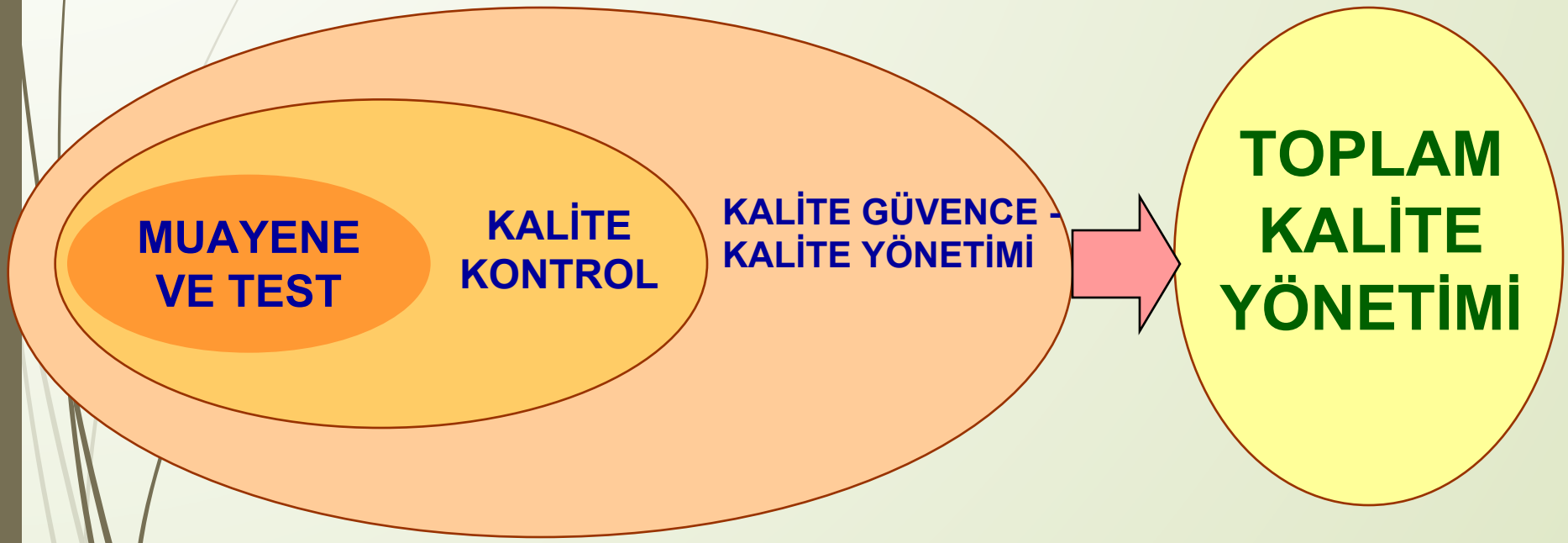
KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ NEDİR?

- **Sistem :** Birbirleriyle ilişkili veya etkileşimli elemanlar takımı.

- **Kalite yönetim sistemi (KYS):** Düzenlenmiş sorumlulukları, yetkileri ve ilişkileri olan insanlardan oluşan bir kuruluşun kaliteyle ilgili organizasyonu yönlendiren ve kontrol eden yönetim sistemi.

(ISO 9001:2000)

Kalite Evrimi ve Yönetim Anlayışı

TS-EN-ISO 9001
Kalite Yönetim Sistemi

- Günümüz dünya düzeninde ayakta kalabilmek, tüm sektörlerde müşteri ihtiyaç ve beklentilerine uygun mal ve hizmet üretiminin sağlanmasıyla gerçekleşebilmektedir.

- Bu da ancak, kuruluşlarda, **tasarım** aşamasından başlayarak **üretim**, pazarlama ve satış sonrası hizmetlere kadar **tüm safhaları kapsayan ve sürekli gelişmeyi hedefleyen Kalite Yönetim Sistemi**nin uygulanmasıyla mümkün olmaktadır.

ISO 9001 İle İlgili Bazı Tanımlar

- **Proses :** Girdileri çıktılara dönüştüren birbirleriyle ilgili veya etkileşimli **faaliyetler takımı.**
- **Ürün :** Bir prosesin sonucu.
- **Kalite Politikası :** Bir kuruluşun yönetimi tarafından **resmî** olarak ifade edilen **kalite ile ilgili bütün amaçlar.**

- **Kalite Yönetimi :** Tüm organizasyon süreçlerinin sürekli geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve çalışanların ve müşterilerin memnuniyetinin sağlanmasına yönelik modern, katılımcı bir yönetim yaklaşımıdır.

- **Verimlilik :** Elde edilen sonuç ile kullanılan kaynaklar arasındaki **ilişki.**

SÜREKLİ İYİLEŞTİRME (KAİZEN)

Kaizen, Japoncadaki kai değişim ve zen daha iyi anlamına gelen kelimelerin birleşimi ile oluşan, sürekli iyileştirme anlamına gelir. Öncelikli amacı üretimdeki süreci küçük ama etkili değişikler ile daha iyi hale getirmektir. Sonuçların daha iyi olabilmesi, proseslerin iyileştirilmesine bağlı olduğu için kaizen, üretimde prosese öncelik tanıyan bir yöntemdir.

Kaizen; teknik araçların, üretimde harcanan zamanın ve maliyetin yavaş ancak devamlı olarak iyileştirilmesi ile gerçekleştirilir. Burada amaç sonuçlardan çok sürecin iyileştirilmesidir. Bu sayede kısa vadede sonuçlarda iyileşme, uzun vadede ise gelişme elde edilir. Kaizen'de insan unsurunun diğer üretim süreçlerine göre ayrı bir önemi vardır. Bu sebeple öncelik takım çalışmasının işleyişidir.

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ NEDİR ?

HİZMET/ÜRÜN ALAN VE SUNANLARIN BEKLENTİLERİNİN YERİNE GETİRİLMESİNİ TEMEL OLARAK ALAN,

ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİNİ, YETKİLENDİRİLMESİNİ VE TAKIM ÇALIŞMALARIYLA TÜM SÜREÇLERİN SÜREKLİ İYİLEŞTİRİLMESİNİ HEDEFLEYEN

BİR YÖNETİM FELSEFESİDİR.

Toplam Kalite Yönetimi

- Toplam Kalite Yönetimi, **tamamen müşteriye odaklanmış bir işletme kültürü**nü oluşturan bütünsel bir yönetim sistemidir.

- Toplam Kalite Yönetimi, **bir grup etkinliğidir** ve bireysel olarak gerçekleştirilemez.

- Toplam Kalite Yönetimi'nde hataları önlemek ve kaliteye ulaşmak, üst yönetimden işçilere, tedarikçilere ve üretim sürecinde görev alan tüm çalışanlara kadar **herkesin sorumluluğudur.**

ISO 9000:2000 Standart Serisi

- **TS EN ISO 9000:2000 ; Kalite Yönetim Sistemleri – Temel Terimler ve Sözlük**
- **TS EN ISO 9001:2000 ; Kalite Yönetim Sistemleri – Şartlar**
- **TS EN ISO 9004:2000 ; Kalite Yönetim Sistemleri – Performansın İyileştirilmesi İçin Kılavuz**
- **TS EN ISO 19011:2000 ; Çevre ve Kalite Yönetim Sistemleri Tetkik Kılavuzu.**

ISO 9001 Standart Maddeleri

1-KAPSAM
2-ATIF YAPILAN STANDARTLAR
3- TERİMLER VE TARİFLER
4-KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ
- 4.1 Genel Şartlar
- 4.2 Dokümantasyon Şartları

5-YÖNETİM SORUMLULUĞU
- 5.1 Yönetim Taahhüdü
- 5.2 Müşteri Odaklılık
- 5.3 Kalite Politikası
- 5.4 Planlama
- 5.5 Sorumluluk, Yetki ve İletişim
- 5.6 Yönetimin Gözden Geçirmesi

6-KAYNAK YÖNETİMİ
- 6.1 Kaynakların Sağlanması
- 6.2 İnsan Kaynakları
- 6.3 Alt Yapı 6.4 Çalışma Ortamı

7- ÜRÜN GERÇEKLEŞTİRME

7.1 Ürün Gerçekleştirmenin Planlanması
7.2 Müşteri İle İlişkili Prosesler
7.3 Tasarım ve Geliştirme
7.4 Satın alma
7.5 Üretim ve Hizmetin Sunulması
7.6 İzleme ve Ölçme Cihazlarının Kontrolü

8- ÖLÇME, ANALİZ VE İYİLEŞTİRME

8.1 Genel
8.2 (İç Tetkik, Proseslerin izlenmesi ve ölçülmesi, Ürünün İzlenmesi ve Ölçülmesi)
8.3 Uygun Olmayan Ürünün Kontrolü
8.4 Veri Analizi
8.5 İyileştirme (*düzeltici faaliyet, önleyici faaliyet*)

(NOT: Yeşil yazılı olanlar diğer 2 yönetim sisteminde de mevcuttur.)

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ

OHSAS 18001

OHSAS 18001 Nedir ?

- **OHSAS 18001, BSI (British Standarts Institute) tarafından yayınlanmış olan "İş Sağlığı ve Güvenliği" standardıdır.**
- **OHSAS 18001, ISO 9000 ve ISO 14001 gibi diğer uluslararası standartlardan farklı olarak bazı ulusal standart kuruluşları ve belgelendirme kuruluşlarının birlikte çalışmasıyla gerçekleştirilmiştir ve bir ISO standardı değildir.**
- **OHSAS 18001 kuruluşların ürün ve hizmetlerinin güvenliğinden çok çalışanın sağlığına ve işin güvenliğine yönelik bir standarttır.**

OHSAS 18001 Standart Grubu

OHSAS 18001: 1999

(Occupational Health and Safety Assessment Series)
İş Sağlığı ve Güvenliği Değerlendirme Serileri

OHSAS 18002: 2000

(Guidelines for the Implementation of OHSAS 18001)
OHSAS 18001 için Uygulama Kılavuzu

OHSAS 18001 İle İlgili Bazı Tanımlar

TEHLİKE: Yaralanmaya, meslek hastalığına, mala veya çalışma ortamına zarara veya bunların birden fazlasının birlikte neden olma potansiyeline sahip kaynak, durum, işlem.

RİSK: belirlenmiş tehlikeli bir olayın oluşma ihtimali ve sonuçlarının birleşimi.

TEHLİKE DEĞERLENDİRMESİ: Tehlikenin varlığını ve ciddiyetini tesbit ve özelliklerini tarif etme yöntemi.

KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Kuruluşun yasal zorunluluklara ve kendi İSG politikasına göre, tahammül edebileceği ve/veya baş edebileceği düzeye indirilmiş risk.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ: Tehlikelerden kaynaklanan riskin büyüklüğünü tahmin etmek ve mevcut kontrollerin yeterliliğini dikkate alarak riskin kabul edilebilir olup olmadığına karar vermek için kullanılan yöntem.

OLAY : Kazaya sebep **olan** veya sebep olacak **potansiyele sahip** oluşum.

HASARSIZ OLAY: Yaralanma, sağlığın bozulması veya ölüme **sebep olmadan gerçekleşen** olay.

KAZA: Ölüme, hastalığa, yaralanmaya, hasara veya diğer kayıplara **sebebiyet veren istenmeyen olay.**

PERFORMANS: **Kuruluşun İSG politika ve hedefleri temelinde, sağlık ve güvenlik risklerinin kontrolü ile ilişkili, İSG yönetim sisteminin ölçülebilir sonuçları.**

GÜVENLİK: **Kabul edilemez zarar riski altında olmama durumu.**

UYGUNSUZLUK: Doğrudan ya da dolaylı olarak yaralanma, hastalık, malın hasar görmesi, işyerinin zarar görmesi veya bunların birlikte gerçekleşmesine neden olabilecek; yönetim sistemi performansından, kanunlardan, prosedürlerden, uygulamalardan ve çalışma standartlarından veya benzerlerinden herhangi bir sapma.

SÜREKLİ İYİLEŞTİRME: Kuruluşun İSG politikasına bağlı olarak, genel iş sağlığı ve güvenliği performansında ilerleme sağlamak için, İSG yönetim sistemini geliştirme süreci (Prosesi).

TETKİK: Faaliyetlerin veya onlarla bağlantılı sonuçların, planlanan düzenlemelere uygunluğunu, bu düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulandığını, kuruluşun politikasını ve hedeflerini gerçekleştirmek için, uygun olup olmadıklarını belirlemek amacıyla yapılan sistematik inceleme.

PROSES: Girdileri çıktı haline getiren birbirleriyle ilgili ve etkileşimli faaliyetler takımı.

SAĞLIĞIN BOZULMASI : Bir iş faaliyetinin veya işle ilgili durumun yol açtığı ve/veya kötüleştirdiği belirlenebilir, **olumsuz fiziksel veya ruhsal durum.**

İLGİLİ TARAF : İşyerinin içinde veya dışında olan ve **kuruluşun İSG performansı ile ilgilenen ya da bu performanstan etkilenen kişi/ kurum**. (tedarikçiler, müşteriler, tüketiciler, devlet, çalışanlar, halk, yatırımcılar, sigorta şirketleri, bağlı bulunan holding, üyesi olunan sendika, OSGB vb. kurum ve kuruluşlar...)

Dokümantasyon İle İlgili Terimler

Bilgi : Anlamlı veri

Doküman : Bilgi ve onun taban ortamı

Şartname : Şartları beyan eden doküman

Kalite El Kitabı : Bir kuruluşun kalite yönetim sistemini belirleyen doküman

Kayıt : Yapılan faaliyetlerin delilini oluşturan ve sonuçları ihtiva eden doküman

OHSAS 18001 STANDART MADDELERİ

4.1 GENEL ŞARTLAR (ISO 9001)
4.2 İSG POLİTİKASI (ISO 9001)
4.3 PLÂNLAMA (ISO 9001)
- **4.3.1.Tehlike Tanımlaması, Risk değerlendirmesi ve risk kontrolü için plânlama**
- **4.3.2 Yasal ve Diğer Şartlar**
- **4.3.3 Hedefler (ISO 9001)**

4.4 UYGULAMA VE İŞLETME
- **4.4.1 Yapı ve Sorumluluk (ISO 9001)**
- **4.4.2 Eğitim,bilinç ve yeterlilik (ISO 9001)**
- **4.4.3 Danışma ve İletişim (ISO 9001)**
- **4.4.4.Dokümantasyon (ISO 9001)**
- **4.4.5 Doküman ve Veri Kontrolü (ISO 9001)**
- **4.4.6 İşletme Kontrolü**

4.5 KONTROL VE DÜZELTİCİ FAALİYET

- 4.5.1 Performans ölçümü ve İzleme (ISO 9001)
- 4.5.2 Kazalar, olaylar, uygunsuzluklar, düzeltici ve önleyici faaliyetler
- 4.5.3 Kayıtlar ve Kayıtların Yönetimi (ISO 9001)
- 4.5.4 İç Tetkik, Geri Besleme (ISO 9001)

4.6 YÖNETİMİN GÖZDEN GEÇİRMESİ (ISO 9001)

PLÂNLA

- **İş Sağlığı ve Güvenliği açısından amacın belirlenmesi (neyi başarmak istiyoruz, nerede, ne zaman)**
- **Mevcut durumu analiz etme**
- **Hedeflerin belirlenmesi**
- **Kayıtların analizi**
- **Tehlikelerin Belirlenmesi**
- **Risk değerlendirme metotlarının belirlenmesi**
- **Detaylı plan hazırlaması (uygulama planı)**
- **İç talimatlar hazırlama**

UYGULA

- **Riskleri Değerlendirme**
- **Risklerin kabul edilebilir olup olmadığına karar verme**
- **Kontrol Önlemlerinin seçimi ve uygulaması**
- **Her bölümdeki İlgili kişileri bilgilendirme, eğitme ve katılımını sağlama**
- **Faaliyet planını izleme ve gerçekleştirme**
- **Uygulama sonuçlarını yakın takip etme**

KONTROL ET

- Hedef veya hedeflere ulaşıldı mı?
- İç talimatlar ve yönergeleri gözden geçirme
- Olası sapmaları tespit etme ve kaydetme
- İlgili kişileri bilgilendirme

ÖNLEM AL

- Kalıcı bir denetleme sistemi kurma
- Etkili önlemleri standartlaştırma
- Gerekli yönlendirmeleri sağlama

RİSK DEĞERLENDİRME SÜRECİ

1.Tehlikelerin **tanımlanması,**

2.**Etkilenecek kişilerin** belirlenmesi,

3.Tehlikenin **boyutunun tahmin edilmesi,**

4.Riskin **kabul edilip edilemeyeceğine karar** verilmesi,

5.Riskin **kontrol altına alınması,**

6.Oluşturulan **plânın gözden geçirilip iyileştirilmesi.**

Risk değerlendirmesi düzeltici olmaktan çok önleyici olmalı

- **Düzeltici, Tepkisel (Reaktif);**

  Faaliyetler ve prosedürler oluşturulduktan ve değişiklikler **uygulandıktan sonra** risk değerlen-dirmesinin yapılması ve kontrol önlemlerinin başlatılması.

- **Önleyici (Proaktif);**

  Değişiklikler ve faaliyetler **uygulanmadan önce** risk değerlendirmesinin yapılması ve önlemlerin alınması.

RİSKLERİN AZALTILMASINDA AŞAĞIDAKİ HİYERARŞİYE UYGUN HAREKET EDİLMELİDİR.

- **Ortadan kaldırma** (kaynakta yok etme)
- **Yerine koyma** (İkame, daha az tehlikeli olanla değiştirme)
- **Mühendislik uygulamaları** (ortam önlemleri; yalıtma, topraklama vb gibi)
- **İşaretler, uyarılar, idarî düzenlemeler, eğitim**
- **Kişisel koruyucu donanım**

KONTROL YÖNTEMLERİ (açıklama)

MÜHENDİSLİK KONTROLÜ

(ekipman ve tesis tasarımı, tehlikeleri bertaraf eden proses oluşturulması, tehlikelerin hapsedilmesi, izolasyonu v.s)

YÖNETSEL (İDARÎ) KONTROL

(prosedür oluşturma,çalışma izni verme,çalışma zamanını kısıtlama, uyarı tabelası, eğitim v.s)

KİŞİSEL KORUYUCU EKİPMAN

(eldiven,başlık,kulaklık,iş elbisesi…)

Risk Değerlendirme Yöntemleri

Başlangıç Tehlike analizi -PHA
İş Güvenliği analizi – JSA
Çeklist Kullanılarak Birincil Risk Analizi
Risk Değerlendirme Karar Matris Metodolojisi
Tehlike ve İşletilebilme Çalışması Metodolojisi – HAZOP
Olası Hata Türleri ve Etki Analizi Metodolojisi – FMEA/FMECA
Olay Ağacı Analizi (Event Tree Analysis)
Hata Ağacı Analizi (Fault Tree Analysis)
Karar Matrisi Analizi (Decision Matrix An.)
Neden – Sonuç Analizi (Cause-Consequence a.)
Checklist Kullanarak Birincil Risk Analizi
İş Güvenlik Analizi (Job Safety Analysis)
Eğer- İse Yöntemi ... (What… İf…. method)

KARAR MATRİSİ METODOLOJİSİ

Bu metot, bir olayın gerçekleşme ihtimali ile gerçekleşmesi halinde sonucun derecelendirilmesini kapsar.

Risk Matrisi

	ŞİDDET				
İHTİMAL	1 (Çok Hafif)	2 (Hafif)	3 (Orta Derece)	4 (Ciddi)	5 (Çok Ciddi)
1(Çok Küçük)	Anlamsız 1	Düşük 2	Düşük 3	Düşük 4	Düşük 5
2 (Küçük)	Düşük 2	Düşük 4	Düşük 6	Orta 8	Orta 10
3 (Orta Derece)	Düşük 3	Düşük 6	Orta 9	Orta 12	Yüksek 15
4 (Yüksek)	Düşük 4	Orta 8	Orta 12	Yüksek 16	Yüksek 20
5 (Çok Yüksek)	Düşük 5	Orta 10	Yüksek 15	Yüksek 20	Tolere Edilemez 25

ÇEVRE YÖNETİM SİSTEMİ

ISO 14001

ISO 14001

Kurum için bir çevre politikası oluşturmak, bu politikayı uygulamak ve sürdürmek esasına dayanan ve çevre ile ilgili prosesleri, prosedürleri, sorumlulukları, kaynakları, plânlama faaliyetlerini ve organizasyon yapısını düzenlemek üzere kurulan bir yönetim sistemidir.

ISO 14001

- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi standardı ISO tarafından 1996 yılında yayınlanarak hayata geçirildi.

- ISO 14001 bir ürün standardı değil sistem standardıdır ve ne üretildiğinden ziyade, nasıl üretildiği ile ilgilenir.

- Çevre performansının izlenmesi ve sürekli iyileştirilmesi temeline dayanır. Çevre faktörlerine ilişkin olarak ilgili mevzuat ve kanunlar tarafından tanımlanmış koşullara uymayı şart koşar.

ISO 14001 STANDART MADDELERİ

4.1 GENEL ŞARTLAR (ISO 9001)
4.2 ÇEVRE POLİTİKASI (ISO 9001)
4.3 PLÂNLAMA (ISO 9001)
4.3.1.Çevre Boyutları
4.3.2 Yasal ve Diğer Şartlar
4.3.3 Amaçlar,Hedefler ve Programlar (ISO 9001)
4.4 UYGULAMA VE FAALİYETLER
4.4.1 Kaynaklar,Görevler,Sorumluluk ve Yetki (ISO 9001)
4.4.2 Uzmanlık,Eğitim ve Farkında olma (ISO 9001)
4.4.3 İletişim (ISO 9001)
4.4.4.Dokümantasyon (ISO 9001)
4.4.5 Dokümanların Kontrolü (ISO 9001)
4.4.6 Faaliyetlerin Kontrolü
4.4.7 Âcil Durumlara Hazır olma ve Müdahale etme

4.5 KONTROL ETME

4.5.1 İzleme ve Ölçme (ISO 9001)

4.5.2 Uygunluğun Değerlendirilmesi

4.5.3 Uygunsuzluk,Düzeltici faaliyet ve Önleyici Faaliyet

4.5.4 Kayıtların Kontrolü (ISO 9001)

4.5.6 İç Tetkik (ISO 9001)

4.6 YÖNETİMİN GÖZDEN GEÇİRMESİ (ISO 9001)

ISO 14001 standart serisi

- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi-Özellikler ve Kullanım Kılavuzu
- ISO 14004 Çevre Yönetimi - Çevre Yönetim Sistemleri-Prensipler, Sistemler ve Destekleyici Teknikler İçin Genel Kılavuz
- ISO 14020 Çevre Etiketleri ve Beyanları-Genel Prensipler
- ISO 14031 Çevre Yönetimi- Çevre Performans Değerlendirmesi-Kılavuz
- ISO 14040 Çevre Yönetimi - Hayat Boyu Değerlendirme Genel Prensipler ve Uygulamalar
- ISO 19011 Kalite ve Çevre Tetkiki İçin Kılavuz

ISO 14001 İLE İLGİLİ TERİM ve KAVRAMLAR

- **ÇEVRE:** Bir kuruluşun faaliyetlerini içinde yürüttüğü, hava, su , toprak, tabii kaynaklar, bitki topluluğu (flora) hayvan topluluğu (fauna), insanlar ve bunlar arasındaki ilişkileri içine alan ortamdır.
- **ÇEVRE BOYUTU**: Kuruluşun, faaliyetlerinin, ürünlerinin veya hizmetlerinin çevre ile etkileşime giren unsurlarıdır.
- **ÇEVRE ETKİSİ**: Kısmen veya tamamen kuruluşun faaliyet, ürün ve hizmetleri dolayısıyla çevrede ortaya çıkan, olumlu veya olumsuz her türlü değişikliktir.

ÇEVRE POLİTİKASI: Kuruluşun, genel çevre icraatı ile ilgili niyet ve prensiplerini açıklamak; faaliyet, çevre amaç ve hedeflerine çerçeve teşkil etmek üzere yaptığı beyandır.

ÇEVRE HEDEFİ: Kuruluşun, çevre amaçlarından kaynaklanan, bu amaçlara ulaşmak için; kuruluşça veya onun bir bölümünce gerçekleştirilmek üzere belirlenen, mümkün olduğunda sayılarla ifade edilen genel icraat basamaklarıdır.

SÜREKLİ GELİŞME: Kuruluş çevre yönetim sisteminin, kuruluşun çevre politikasına uygun olarak ve genel çevre icraatında gelişmeler sağlamak amacıyla sürekli olarak iyileştirilmesidir.

KİRLENMENİN ÖNLENMESİ: Kirlenmeyi önlemek, azaltmak veya kontrol altında tutmak amacıyla, **başka işleme tabi tutma, işlemde değişiklik yapma, kontrol mekanizmaları, kaynakların etkin kullanımı, malzeme ikamesi** vb. dahil gerekli her türlü işlem ve uygulamaya başvurulması.

- **SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA:** Mevcut ihtiyaçları, **gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine engel olmadan** sağlamak suretiyle kalkınmaktır.

ÇEVRE KAZASI: Çevresel Kirliliğe neden olabilecek beklenmedik olay.

- **TEHLİKE:** Yaralanma, meslek hastalığı, mala veya çalışma ortamına zarar, veya bunların birkaçına neden olma potansiyeline sahip **kaynak, durum, işlem.**

- **RİSK:** Belirlenmiş tehlikeli bir olayın oluşma ihtimali ve sonuçlarının birleşimi.

Çevre Boyutu ve Etkisi

NEDEN	→	SONUÇ
BOYUT	→	ETKİ
Yağ Dökülmesi	→	Toprak ve Su Kirliliği

BAZI SORULAR

Standartlar ile ilgili olarak hazırlanan prosedürlerin her değişiklikte yenilenmesi gerekli midir?

a-Gerekir

b-Gerekmez

c-Risk oluştuğunda

d-Dış denetleme öncesinde

Cevap a

İş Sağlığı ve Güvenliği Politikasının en önemli adımlarını sıralayınız?

1-Sürekli yarar-maliyet performans gelişimini sağlamak,

2-Politikanın amaçlarını belirlemek işletme içindeki herkesin bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla prosedürler hazırlamak

3-Çalışanların katılımını sağlamak

4-Yeterli kaynakları sağlamak

a-1-2-3-4 b-2-3-4-1 **c-4-2-3-1** d-2-3-1-4

Cevap c

İşverenin, çalışanların sağlık ve güvenliklerinin korunması için her bölümdeki ilgili kişileri <u>eğitilmesi</u> konusu OHSAS 18001 yönetim sisteminin hangi aşamasında yapılır?

( )Önlem alma
( )Kontrol ve düzeltici faaliyetler
(x) Uygulama ← **Doğru cevap**
( )Planlama

Aşağıdaki tehlikelerden korunma yollarından hangisi önceliklidir?

( )Kişiye yönelik koruma uygulamalarına öncelik verilmesi
( )Tehlike alanının mesafesinin artırılması veya çalışma ortamına kapatılması
(x) Tehlikenin kaynağında yok edilmesi Doğru
( )Tehlikenin kaynağında azaltılması

Aşağıdakilerden hangisi TS OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminde son adımdır?

a-Plânlama

b-Uygulama

c-Yönetimin Gözden Geçirmesi

d-Kontrol ve Düzeltici Faaliyet

Cevap c

İşçilerin sağlık muayenelerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi TS OHSAS 18001'in hangi aşamasında yapılır?

( )Planlama
( )Uygulama
( )Kontrol önlemleri
(x) Durum tespiti ← **Doğru cevap**

81

OHSAS-18001'e göre, insanların yaralanması, hastalanması, malın veya malzemenin zarar görmesi, işyeri ortamının zarar görmesi veya bunların birlikte gerçekleşmesine sebep olan **kaynak veya duruma** ne denir?

A) Olay

B) Risk

C) Kaza

D) Tehlike

OHSAS-18001'e göre, tüm proseslerde, riskin büyüklüğünü tahmin etmek ve riske tahammül edilip edilmeyeceğine karar vermeye ne denir?

A) İş Sağlığı ve Güvenliği

B) İSG Yönetim sistemi

C) Risk Değerlendirilmesi

D) Katlanılabilir Risk

Risk değerlendirmesi TS OHSAS 18001'in hangi aşamasında yapılır?

A) Politika Belirlenmesi

B) Planlama

C) Uygulama Ve İşlem

D) Kontrol Ve Düzeltici Faaliyet

ISO 14001 ve OHSAS 18001'de şirket içi uygunsuzluklar hangi başlık altında incelenir?

A) Kontrol

B) Politika

C) Planlama

D) Yönetimi gözden geçirme

Hangisi TS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminde düzeltici faaliyeti tanımlamaktadır?

A) Kuruluşun, İSG politikasına bağlı olarak, genel iş sağlığı ve güvenliği performansını iyileştirmek üzere, İSG yönetim sistemini geliştirmek İçin tekrarlanan proses

B)Tespit edilen bir uygunsuzluğun veya başka bir istenmeyen durumun sebebinin ortadan kaldırılması için yapılan işlem

C) Potansiyel bir uygunsuzluğun veya başka bir istenmeyen durumun sebebinin ortadan kaldırılması için yapılan işlem.

D) Elde edilen sonuçları gösteren veya yapılan faaliyetler

(AĞUSTOS 2013 A SINIFI) TS 18001'de yer alan "Potansiyel bir uygunsuzluğun veya başka bir istenmeyen durumun sebebinin ortadan kaldırılması için yapılan işlem" ifadesi ile aşağıdaki hangi kavram tanımlanmaktadır?

A)Tetkik

B)Kalite arayışı

C)Önleyici faaliyet

D)Muhtemel tehlike tedbiri

ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001'de bir üst düzeye çıkabilmenin şartı nedir?

A) Politika
B) Planlama
C) Sürekli iyileştirme
D) Yönetimi gözden geçirme

OHSAS 18001'de yer alan talimatlar kaçıncı derece dokümanlardır?

A) Birinci

B) İkinci

C) Dış kaynaklı

D) İç kaynaklı

Tehlikenin tanımlanması, risklerin değerlendirmesi ve risklerin kontrolü TS OHSAS 18001'in hangi aşamasında yapılır?

A) Durum tespiti

B) Önleme

C) Planlama

D) Uygulama

Âcil durum planları TS OHSAS 18001'in hangi aşamasındadır?

A) Kontrol ve Düzeltici Faaliyet

B)Önleme

C)Plânlama

D)Uygulama ve işletme

OHSAS 18001 yönetim sisteminde aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

A) Müşteri memnuniyet analizleri (ISO 9001'de bulunur)

B) İç ve dış denetlemeler

C) Risk değerlendirmesi

D) Acil durum planları

ISO 14001'de öne çıkan husus aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yönetimi gözden geçirme

B) Âcil durum hazırlığı

C) Atık yönetimi

D) Yasal şartlar

TS 18001'e göre "kuruluşun tehlikeleri tanımlaması, riskleri değerlendirmesi ve gerekli kontrolleri belirlemesi" iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi şartlarından hangisinin kapsamında yer almaktadır?

A) Politika
B) Dokümantasyon

C) Plânlama

D) Acil eylem plan

TS 18001'e göre, düzeltici faaliyet uygunsuzluğun tekrarının önlenmesi için yapılırken, önleyici faaliyet aşağıdakilerden hangisi için yapılır?

A)Olasılığı azaltmak
B)Verimliliği artırmak
C)Tehlikeleri belirlemek
D)Uygunsuzluğun ilk defa meydana gelmesini önlemek

“OHSAS’ta Uygulama kılavuzu olup, kuruluşlarda sistemin nasıl uygulanacağını anlatan destek dokümanıdır.” tanımı hangisine işaret eder?

A) OHSAS 18001

B) BS 8800

C) OHSAS 18002

D) ISO 14001

TS 18001 standardına göre tehlikeli bir olayın meydana gelebilme olasılığı ile sonuçlarının birleşimi tanımı hangisidir?

A) Tehlike

B) Olay

C) Risk

D) Kaza

Aşağıdakilerden hangisi TS 18001 standardının beklenen yararlarından değildir?

A) Meslek hastalıklarını en aza indirmek

B) Üretimi artırmak

C) Yaralanan işçi sayısını azaltmak

D) Zararlı durumları elemine ederek kazaları önlemeye çalışmak

Kılavuz niteliği taşıyan ilk sağlık ve güvenlik standardı olan ..... Mesleki Sağlık ve Güvenlik Yönetim Sistem Rehberi 1996'da İngiliz Standartlar Enstitüsü tarafından yayınlanmıştır." ifadesindeki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) DIN 180
B) OHSAS 18002

C) ANSI 2000

D) BS 8800

OHSAS 18001'de performans ölçümlerine bağlı geri besleme hangi aşamada yapılır?

A) Planlama

B) Uygulama

C) Kontrol ve düzeltici faaliyet

D) Yönetimin gözden geçirmesi

Klavuz niteliği taşıyan ilk sağlık ve güvenlik standardı olan "BS 8800 Mesleki Sağlık ve Güvenlik Yönetim Sistem Rehberi" hangi kurum tarafından yayımlanmıştır?

A)Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı
B)Uluslararası Çalışma Örgütü
C)İngiliz Standartlar Enstitüsü
D)Dünya Sağlık Örgütü

Aşağıdakilerden hangisi süreklilik arz eden koruma uygulamalarından değildir

( ) İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri
( ) Periyodik sağlık muayenesi
( ) Kişisel koruyucu donanım kullanımı
(x) İşe giriş sağlık muayenesi ← Doğru

Aşağıdakilerden hangisi düzeltici faaliyettir?

( ) Makine koruyucuları kullanımı
( ) İşe giriş muayenesi
( ) İletkenlere koruma topraklama yapılması
(x) Yangından sonra alınacak tedbirler ← Doğru

TEŞEKKÜRLER . . .

